

2. Безпека. Юридична енциклопедія: [в 6-ти т.] / ред. кол.Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leksika.com.ua/12530426/legal/bezpeka>

3. Онишко С. В., Новицька О. В. Податкова складова економічної безпеки України // Науковий вісник Національної академії ДПС України. – 2004. – № 5 (27). – С. 10-14.

4. Подік І. І. Податкові загрози економічній безпеці держави / І. І. Подік // Економічний форум. – 2012. – № 4. – С. 336 – 345.

*Мельничук Ганна Сергіївна,
к.е.н., доцент, заступник директора
ННІ ЕОМС, Університет ДФС України*

ПОДАТКОВА СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Вихід вітчизняних підприємств на світові ринки та необхідність забезпечення відповідності їх діяльності міжнародним стандартам призвели до того, що корпоративна соціальна відповідальність перетворилася у важливу складову етики бізнесу, що зумовлює його конкурентоспроможність та ефективність. Більше того, узгодження інтересів підприємства із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами стало невід’ємним, ключовим елементом стратегії їх розвитку в умовах загострення конкуренції.

Корпоративну соціальну відповідальність підприємства визначають як належне етичне здійснення господарської діяльності стосовно власних працівників, споживачів, держави, суспільства та навколишнього середовища. Корпоративна соціальна відповідальність охоплює ряд напрямів і заходів, які об’єднані в окремі рівні єдиною метою. Для визначення соціальної відповідальності бізнесу одні науковці виділяють три рівні – перший (базовий), другий (корпоративний) та третій (вищий) рівень. В працях інших науковців розглядається два рівні: базовий рівень, що передбачає здійснення підприємством господарської діяльності згідно з нормами чинного законодавства та сумлінну сплату податків та вищий рівень, до якого належить безпосередня благодійність та меценатство [1].

Тобто, сумлінне виконання підприємствами обов’язків зі сплати податків є невід’ємним, базовим елементом їх корпоративної соціальної відповідальності. Стосовно вищого рівня відповідальності, податки варто розглядати як опосередкований елемент, оскільки механізми їх нарахування та

сплати, податкові пільги та преференції тощо значною мірою впливають на можливості підприємства щодо благодійництва та меценатства.

Показником, що дає можливість кількісно визначити величину податкової складової корпоративної соціальної відповідальності підприємства на базовому рівні, на думку Царик І.М., є обсяг сплачених податків. Коваленко Є.В. вважає, що доцільно використовувати такий показник як «податок на прибуток», який насамперед відображає ефективність діяльності підприємства і економічну складову його соціальної відповідальності. Результати наукових досліджень засвідчують тенденцію до зростання обсягу сплаченого підприємствами податку на прибуток у 2010-2013 рр. та його зниження у 2014 р. до рівня 2010 р. При цьому у загальній структурі витрат підприємств на корпоративну соціальну відповідальність податок на прибуток становив близько 10 % у 2010-2014 рр. [2, с. 136].

Водночас, слід відмітити, що в Україні не всі підприємства забезпечують дотримання навіть базового рівня корпоративної соціальної відповідальності. Свідченням останнього є наявність податкового боргу підприємств перед бюджетом та ухилення від оподаткування. Зокрема, станом на 1 липня 2017 р. величина податкового боргу бізнесу досягла рівня 10 % доходів держбюджету, що в абсолютному значенні становить 77,4 млрд грн. Про стрімке зростання податкового боргу свідчить той факт, що ще в січні 2014 р. цей показник становив 9,5 млрд грн [3]. Стосовно ухилення підприємств від сплати податків, слід зазначити, що при цьому використовується декілька схем для зловживань, які різняться залежно від розміру підприємства, однак в сукупності призводять до суттєвих втрат бюджету. Відповідно до дослідження Інституту соціально-економічної трансформації, загальні втрати бюджету від застосування схем з використанням спрощеної системи оподаткування становлять до 10 млрд. грн на рік. Зокрема, йдеться про виведення прибутку з підприємств за допомогою фіктивних ФОП, оформлення працівників підприємства ФОП, ухилення від сплати ЄСВ та ПДФО, заниження малими підприємствами обсягу отриманої виручки. Великі підприємства найчастіше ухиляються від сплати податків через **офшори**. Не зважаючи на незначну частку великих компаній у загальній кількості підприємств в Україні, саме на них припадає більша частина недоотриманих бюджетом коштів. За розрахунками Global Financial Integrity, протягом 2004-2013 рр. з України без сплати податків було виведено близько 116 млрд дол. Якщо припустити, що ця тенденція триває, то йдеться про 9 млрд дол щорічно. Відповідні втрати бюджету від несплати податку на прибуток становлять близько 50 млрд грн на рік [4].

Таким чином, можна стверджувати про високий рівень невиконання підприємствами базового рівня корпоративної соціальної відповідальності в частині сплати податків. Тому, одним із важливих завдань для держави є забезпечення сумлінного виконання підприємствами обов'язку зі сплати податків до бюджету в повному обсязі, а також впровадження стимулів для розвитку вищого рівня їх корпоративної соціальної відповідальності.

Нині до основних причин, які стримують розвиток благодійництва в Україні, більшість суб'єктів господарювання відносять законодавчу неврегульованість такої діяльності; надмірність і неузгодженість контрольних повноважень державних органів; обмеження Податковим кодексом України величини витрат на благодійництво, які можуть бути віднесені до інших витрат від звичайної діяльності; подвійне оподаткування коштів, що виділені для благодійності – спочатку «дарувальника», а потім «отримувача» [5, с. 8]. Також дослідники вказують на відсутність встановлених законодавчими актами узгоджених переліків інструментів та форм благодійності, вимог до звітності суб'єктів благодійності тощо. В сукупності зазначені обставини призводять до того, що більшість підприємств надає благодійну допомогу приватно [6, с. 273].

Отже, насамперед потребує вдосконалення система нормативного регулювання благодійництва, також варто проводити гнучку політику оподаткування відносно підприємств, що займаються благодійництвом. На переконання науковців, в сфері оподаткування варто впровадити наступне: відобразити в бухгалтерському обліку та звітності благодійну допомогу не на рахунках інших витрат, а відраховувати з прибутку підприємства в розмірі тієї суми, що необхідна, не обмежуючи її відсотковим співвідношенням. Це дасть змогу уникнути маніпулювання величиною оподаткованого прибутку та зловживань, а також дозволить спрямувати частину прибутку не на особисте збагачення, а на соціально відповідальну діяльність у вигляді благодійної допомоги [6, с. 273].

В цілому, формування та удосконалення законодавчої бази в напрямі сприяння розвитку корпоративної соціальної відповідальності підприємств спроможне забезпечити стабільне фінансування регіональних та місцевих соціальних програм, а також сприятиме покращення іміджу підприємства, тим самим забезпечуючи конкурентну перевагу на довгострокову перспективу.

Список використаної літератури

1. Фурса М. Соціальна відповідальність підприємства: теоретико-методологічні проблеми становлення / М. Фурса. // Науковий вісник. – 2014. – Вип. 14 «Демократичне врядування». – Режим доступу: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk14/fail/fursa.pdf

2. Коваленко Є.В. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні / Є.В. Коваленко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 9. – С. 134-139.
3. Калачова Г. Вони не платять державі. 100 найбільших боржників України. / Г. Калачова // Економічна правда. – 22 серпня 2017 р. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/22/627873/>
4. Гетман О. Хто в Україні найбільше ухиляється від сплати податків / О. Гетман // Економічна правда. – 26 вересня 2017 р. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/26/629469/>
5. Антошко Т.Р. Формування інституційних основ корпоративної соціальної відповідальності в Україні / Т. Р. Антошко // Сучасні проблеми економіки та підприємництво. – 2014. – Випуск 13. – С. 6-11.
6. Матвієнко В. П. Оподаткування благодійної допомоги: дискусійні питання / В.П. Матвієнко В. П., О.Б. Сивак // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2015. – Вип. 1 (31). – С. 264-278.

Polous O.V.

*Ph.D., Associate Professor of the
Department of Economics of air transport,
National Aviation University*

CROWDFUNDING AS INSTRUMENT FOR THE DEVELOPMENT OF THE STATE'S HUMAN CAPITAL

In the first, it should be noted that crowdfunding is quite popular destination abroad. There are about a thousand different foreign sites, they are completely different and differ by many criteria. They have a specific goal, a certain area, they are attached to a certain region. And all of them are quite successful at the same time. There are several crowdfunding areas in Ukraine. But for some reason in our country people are not ready to give money for cool ideas. And all this is connected, most likely, with our mentality. People are not ready to trust.

It is necessary to understand the differences between *crowdfunding*, *crowdinvesting* and *crowdlending* [3].

Crowdfunding – financing of the project either gratuitously or in exchange for property, usually related to the subject matter of the project (first samples of products, souvenirs, etc.). As a reward to sponsors sometimes used services.

Crowdinvesting – project financing in exchange for a share in it.